

5. cjelina: **Kredit scoring modeli za SME**

Sadržaj

- 1: Specifičnosti kredit scoring modela za SME
- 2: Problemi izgradnje i upotrebe kredit scoring modela za SME
- 3: Razlozi upotrebe kredit scoring modela za SME
- 4: Iskustva implementiranih scoring modela za SME

Specifičnosti kredit scoring modela za SME

- kombinacija osobnih rata kredita samog poduzetnika i financijskih izvještaja njegova poduzeća
- kreditna sposobnost malog poduzetnika direktno povezana s financijskim profilom vlasnika poduzeća
- želja i sposobnost vlasnika poduzeća da plaća svoj osobni kredit korelirana je sa sposobnošću i željom poduzeća da plaća poslovni kredit
- prije pojave scoringa, krediti malim poduzećima ocjenjivani kao krediti velikim poduzećima – smanjivalo šanse malim poduzećima da dobiju kredit

Specifičnosti kredit scoring modela za SME

- FICO score
- dodavanje podataka o vlasniku poduzeća osnovnim informacijama iz zahtjeva za kreditom za poduzeća i podacima iz kreditnog biroa za poduzeća, proizvodi pouzdan kreditni score
- omjeri iz financijskih izvještaja nisu ključni u procjeni budućeg ponašanja u plaćanju

Problemi izgradnje i upotrebe scoring modela za SME

- vrlo čest problem – ograničena količina dostupnih podataka za modeliranje
- kvaliteta dostupnih podataka
- mala poduzeća su uglavnom mlada pa imaju kraću povijest
- obrti – imaju još manje podataka
- mali poduzetnici često nemaju imovinu koja je dostatna za osiguranje kredita
- što je poduzeće veće, više dolazi do izražaja važnost financijskih izvještaja poduzeća, a manje osobne informacije o vlasniku i obrnuto

Razlozi upotrebe scoring modela za SME

- pokazalo se da prihvaćanje kredit scoring modela za mala poduzeća rezultira u povećanju cijene kredita – u prosjeku, zato što i ‘granični’ mogu dobiti kredit
- isto tako, rezultira povećanjem količine kredita namijenjene malih poduzetnicima
- istraživanja su pokazala da banke koje imaju scoring za SME ne pozajmljuju signifikantno manje malim poduzećima s malih prihodima u odnosu na one s velikima prihodima, ali da one banke koje nemaju scoring pozajmljuju značajno manje malim poduzećima

Razlozi upotrebe scoring modela za SME

- banke odobravaju kredite bez neposrednog kontakta s vlasnicima – veći obuhvat poduzeća
- dokumentacija je znatno smanjena
- Brži pregled aplikacija
- smanjivanje troškova za banke
- bolja procjena rizika – smanjivanje gubitaka za banke
- primjena pravila na konzistentniji način
- određivanje cijene kredita prema rizicima
- povećanje količine odobrenih kredita
- veće tržište kredita za mala poduzeća
- povećanje udjela kredita za SME u kreditnom portfelju banke

Primjer implementiranih scoring modela za SME

Varijable	Najlošija vrijednost	Najbolja vrijednost
Kreditne karakter.	0	10
Br.godina u poslu	Manje od 1 god.	Više od 5 god.
Tekuća likvidnost	Manje od 1	Više od 1.80
Uk.obveze/kapital	Preko 2	Manje od 1.2
Profitabilnost	Gubitak zadnjih g.	Profit u zad.3 g.
Kredit/potraživanja	1.25	Manje od 0.5
Prihvatljivi fin.pod.	Privremeni fin.izv.	Zadnja 3 g.izv.
Dugovanja	>20% u 60 dana	20% kredita

Primjer implementiranih scoring modela za SME

- osobne informacije koje su važne:
  - mjesečni prihod vlasnika
  - dugovi
  - financijska imovina
  - zaposlenje
  - posjedovanje kuće/stana
  - prethodno ponašanje u plaćanju kredita
  - kreditni izvještaj
- Podaci o poduzeću:
  - Financijski izvještaji
  - Kreditni izvještaj poduzeća

Primjer implementiranih scoring modela za SME

Management poduzeća	Nema 30	Trenirani 32	Kvalificirani 33	Iskusan 35			
Istraživanje tržišta	Neadekvatno 30	Slabo 33	Adekvatno 38	Dobro 40	Odlično 42		
Odnos troškova i dobiti	Nema procjene prodaje 30	Nije izračunat odnos 33	0-50% 41	51-70% 38	71-100% 35	Preko 100% 33	
Posjeduje li poduzetnik kuću/stan	Posjeduje 38	Ne posjeduje 30					
Rast prodaje	<-70% 30	<-40% 32	<-0% 35	<30% 40	<70% 37	Preko 70% 35	
Godine u poslu	<2 30	<5 32	<8 35	Preko 8 38			

Zaključak

- U razvijenom svijetu koji zadnjih nekoliko desetljeća koristi kredit scoring modele nije pitanje 'koristiti li scoring ili ne', već je samo pitanje 'za što sve koristiti scoring modele'
- Oni su postali nužnost bez koje rijetko koja banka donosi odluke
- Naravno, treba znati da je ljudski faktor nezamijenjiv kada su u pitanju 'granični krediti' odnosno oni za koje nije potpuno jasno odobriti li ih ili ne